

OPERAČNÍ PROGRAM PRAHA
ADAPTABILITA

EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND

EVROPSKÁ UNIE

PRAHA & EU
INVESTUJEME DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

Didaktický balíček č. 5

Trojské trumfy

pražským
školám

projekt
CZ.2.17/3.1.00/32718

JAPONSKO

doplňte

domácí úkol

napište

nápověda

laboratorní práce

prezentace

úkol na výběr

vyfotťe

DB = didaktický balíček

PL = pracovní list

PM = pracovní materiály

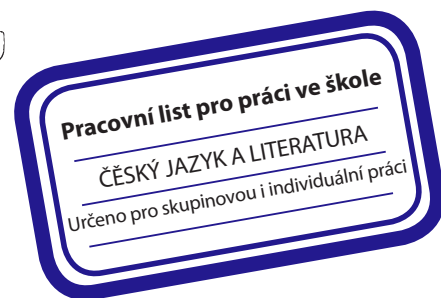

Členové realizačního týmu projektu:

Manažer projektu	Mgr. Radim Jendřejas (Trojské gymnázium)
Hlavní metodička	Mgr. Zuzana Venclíková (Trojské gymnázium)
Metodičky	Mgr. Ivana Motýlová (Trojské gymnázium) Mgr. Ada Hrstková (Trojské gymnázium) Mgr. Tereza Chýlová (Trojské gymnázium) Ing. Ludmila Horká (Trojské gymnázium)
Metodik	Ing. Lukáš Marek (Trojské gymnázium)
Odborné garantky	Mgr. Věra Bidlová (Botanická zahrada hl. m. Prahy) PhDr. Eva Vítová (Botanická zahrada hl. m. Prahy) RNDr. Milena Peterová (Zoo Praha)
Odborný garant	Mgr. František Tymr (Zoo Praha)
Výtvarnice projektu	Bc.A. Eva Göndörová (Zoo Praha)

V PRÓZE

O japonské historii a literatuře má běžný Čech jen velmi mlhavou a útržkovitou představu. A přitom Japonsko svou exotickou krásou a odlišnou kulturou a tradicí dozajista přitahuje. Jak poznat Zemi vycházejícího slunce blíže? Navštívit japonskou zahradu v Troji, projít se po jejích pěšinkách s knížkou haiku v ruce, obdivovat bonsaje, přivonět k sakuře, složit si origami anebo se ponořit do textu japonské prózy a nasát atmosféru odlišného světa. Pokud jste si vybrali za svého prostředníka literaturu, můžeme začít.

Vyberte si, zda se chcete zabývat japonskou pohádkou, číst tradiční příběh z pera nositele Nobelovy ceny nebo deník očitého svědka výbuchu v Nagasaki.

Po přečtení textů se ve skupině shodněte na 5 adjektiv, která podle vás charakterizují Japonsko, Japonce a japonskou literaturu. Seznamte se se závěry ostatních skupin a diskutujte o nich.

Vyberte si, zda za domácí úkol zjistíte základní informace o japonském písmu a japonštině, o literatuře jednoho okamžiku, jak je označována literatura inspirovaná atomovým výbuchem, nebo o nositeli Nobelovy ceny za literaturu v roce 1994. **Udělejte si 10 poznámek tak, abyste si mohli v následující hodině vzájemně předat informace.** Čtvrtou alternativou domácího úkolu je pokus o japonský tušový obraz inspirovaný jedním z přečtených textů s krátkou obhajobou výtvarného pojetí.

1. Vylosujte si ve skupině 3 pojmy typické pro Japonsko a pokuste se je vysvětlit.

šódži

tatami

šamisen

go

sakura

suši

bonsai

saké

kimono

nó

pavlovnice

gejša

2. Přečtěte si ukázky z povídky Tanečnice z Izu, kterou napsal J. Kawabata, a upřesněte své vysvětlení vylosovaných slov charakterizujících japonské reálie.

...Večer, zrovna když jsem hrál go s obchodním cestujícím, který po provinčních oblastech prodával ve velkém papírenské zboží, se v zahradě hotelu nečekaně ozvaly údery bubnu... „Přišli muzikanti!...“ Tak prosím, teď jste na tahu vy. Já jsem táhnul semhle, klepal papírník prstem na hrací desku gobanu a na nic než na hru neměl nejmenší pomyslení... Papírník nevěnoval muzikantům jediný pohled, probíral v duchu postavení kamenů na desce a hrál čím dál pozorněji. Dívky mezitím odklidily buben a šamisen do rohu pokoje a na šachovnici japonských šachů začaly hrát piškvorky. Já jsem mezitím prohrál partii, kterou už jsem vyhrával...

...Rozrazil jsem prudce dřevěné okenice a vyklonil se z okna. Zdálo se mi, že údery bubnu se ke mně blíží. Déšť v závanech větru mě bičoval do hlavy. Zavřel jsem oči a napínal sluch: snažil jsem se rozeznat, kterými místy a kam se buben přesunuje. Vzápětí jsem zaslechl i drnkání šamisenu... Kdykoli jsem zaslechl údery bubnu, mé srdce se rozjasnilo. „Tanečnice tedy stále ještě sedí na večírku. Sedí při hostině a tluče do bubnu!“

...Stařenka z čajovny mě však hned zavedla do jiné místnosti, která se podle všeho obvykle příliš neužívala, protože v ní nebyly šódži, okna s papírovými výplněmi. Pohlédl jsem z okna dolů a přede mnou se rozprostřelo tak hluboké údolí, že jsem ani nedohlédl na jeho dno...

... Žena mezitím zničehonic prohodila: „To tmavomodré kimono se vzorkem kasuri, co má pan student, je opravdu pěkné, že?“ A pozorně si mě prohlížela.

...Všichni jsme vyšli do 1. patra nocležny a odložili zavazadla. Tatami i posuvné stěny pokoje byly staré a zašlé. Tanečnice přinesla zdola čaj. Když celá zrudlá přede mnou poklekla, ruce se jí tak třáslly, že šálek poskakoval po talířku.

... „Potkalo vás nějaké neštěstí?“ „Ne, jen jsem právě dal někomu sbohem,“ odpověděl jsem mu zcela po pravdě. Bylo mi úplně jedno, že mě přistihl, jak pláču. Nebyl jsem schopen na nic myslet... Ani jsem nepostřehl, kdy moře zahalila tma. Byla mi zima a měl jsem hlad. Chlapec otevřel uzlík s jídlem, zabaleným do bambusové kúry, a nabídl mi ze svého. Dočista jsem zapomněl, že jím z cizího, a pustil se hladově do suši, válečků rýže balených v sušených mořských řasách. A pak jsem se zachumlal do chlapcova studentského pláště. Krásný a slastný pocit prázdnoty, který mě zaplavoval, mi dovoľoval zcela samozřejmě a prostě přijímat všechnu jeho laskavost... Uprostřed černočerné tmy jsem se hřál teplem chlapcova těla a dal volný průchod svým slzám...

Náhle z potmělého prostoru lázně vyběhla ven ženská postava, postavila se na samý krajíček dřevěné plošiny u převlékárny, jako by se chystala skočit dolů, mávala pažemi a cosi volala. Byla úplně nahá, nedržela před sebou ani ručník. Byla to tanečnice. Při pohledu na to bílé nahé tělo s dlouhými štíhlými nohama, připomínající zteplou pavlovnici, zalil mé srdce očistný pocit, zhluboka a s úlevou jsem si oddychl a šťastně se zasmál. Vždyť je to dítě... Nepřestával jsem se usmívat.

KAWABATA, Jasunari. *Tanečnice z Izu a jiné prózy*. Praha: Odeon, Klub čtenářů. 1988

3. Tanečnice z Izu je komorní povídka v rozsahu asi 25 stran. Pokuste se ukázky z této povídky seřadit tak, aby děj dával smysl, a prodiskutujte ve skupině, o čem by příběh mohl být. Svůj odhad podpořte argumenty z textu.

1. Příběhy ze soudního prostředí byly vždycky oblíbené. I v Japonsku. Hlavním hrdinou těchto pohádkových příběhů je soudce Ooka, který stranil chudým a nevinným a který vyřešil i ten nejspletitější případ.

Podle klíčových slov, ilustrace, pravidel žánru a názvu příběhu se pokuste vymyslet 6. příběh soudce Ooky nazvaný Splacený dluh.

Lakomý majitel krámků Šingobei
Chudý student Čohei
Pronájem komůrky nad krámkem

Vůně tempury, smažené ryby v těstíčku
Cinkot měďáků
Hlad

Čohei odsouzen
Soud

2. Přečtěte si celý příběh a vyhodnoťte, nakolik jste se přiblížili originálu.

V jedné z úzkých uliček starého Eda žil chlapík zvaný Šingobei. Živil se tím, že na sezamovém oleji smažil ryby obalené v lehkém těstíčku z rozšlehaných vajec a mouky...

Šingobei měl krámk v přízemí svého domku. O zákazníky neměl nouzi. Chodili k němu lidé ze sousedství, náhodní kolemjdoucí i pocestní zdaleka...

Všechno, co si lidé povídají o skrblicích, se na něho hodilo jako ušité. Věřte tomu nebo ne, ale pro groš by si dal koleno vrtat. Prý byl dokonce tak lakomý, že když si zadřel třísku, hned si ji vytáhl a zapsal do knihy příjmů.

Jediné, po čem v životě toužil, bylo proměňovat měďáky ve zlaťáky. Ty mu byly bližší než vlastní rodiče. Z lakomství se nikdy neoženil. Při představě, že by měl žít ženu a děti, se mu dělaly hrůzou mžitky před očima. A jen proto, že mu přibýly v pokladně další cinkavé penízky, přespával nepohodlně ve svém uzounkém krámku a komůrku v prvním poschodí pronajímal.

Jednoho dne pronajal skrblick komůrku studentu Čoheimu, který se učil krasopisu u proslulého mistra žijícího v sousední čtvrti. Čohei chtěl umět krásně psát, aby se mohl stát úředním písařem, a rozhodl se, že na to věnuje všechny úspory. Byl to dobrý nájemník, tichý a zdvořilý, a platil vždycky včas... Čohei vstával časně. Jak se rozednilo, umyl se u studny, napil se horkého čaje a dal se do práce. Rozetřel tuš, s chutí do ní namočil měkký štětec s bambusovým držátkem a začal malovat na bělostný papír znaky japonského písma, podobajícího se obrázkům. Když napsal každodenní úkol, odebral se k mistrovi, kde pokračoval ve studiu pod jeho vedením. Vracíval se až pozdě odpoledne, a to už se mu žaludek svíral hladem. Nedočkávně zhltnul svou denní dávku rýže a dal se znovu do práce. Často se cvičil v krasopisu až dlouho do noci.

Lakotný hostinský sledoval každý jeho krok. Nemohl mu sice nic vytknout, ale v duchu žehral na to, jak jeho podnájemník plýtvá tuší a papírem a opotřebovává drahé štětce. Pokládal ho za marnotratníka a povaleče a sotva mu odpověděl na pozdrav.

Jednou navštívil Čoheiho jeho spolužák Kamezo. Pocházeli z jedné vesnice, a měli si proto vždycky o čem povídat. „Máš taky pořád takový hlad?“ zeptal se Kamezo zničehonic svého přítele. „Ani se neptej,“ poznamenal Čohei. „Ale poslyš, na něco jsem přišel. Čekám s jídlem tak dlouho, až můj domácí začne smažit ryby na sezamovém oleji. Nabírám tyčinkami suchou rýži a vdechuji pěkně zhluboka nádhernou vůni tempury. Když dojím, mám pocit, že jsem spolykal všechny porce, které můj domácí osmažil. Počkej tady, za chvíli se do toho dá. Zvu tě na večeři. Bude rýže a k ní tolik vůně ze smažených ryb, kolik jen budeš chtít.“

Kamezo pozvání přijal a brzy se přesvědčil, že jeho přítel mluvil pravdu. „Tak dobře jsem se dlouho nenajedl... chci říct nenačichal,“ prohlásil po večeři spokojeně. Když se vracel domů, uctivě se Čingobeimu uklonil, jako by mu chtěl alespoň tak poděkovat za požitek z jeho ryb. Lakomec mu však ani neodpověděl, jen na něho vrhl nevraživý pohled. Jak by také ne! Vždyť ve svém krámku v přízemí vyslechl všechno, co si ti dva nahoře povídali. Zlostí byl celý bez sebe. Co se nastaral, aby ho nikdo z jeho zákazníků nepřipravil ani o zrnko rýže, a teď si nasadil zloděje do vlastního domu. To se na Čoheiho podívejme! zuřil Šingobei. Vypadá, jako by neuměl do pěti napočítat, tichošlápek jeden, ale je to zloděj. Přímou před nosem mi krade vůni z mé tempury a ještě si na ni pozve kamaráda. Taková drzost! Zbytek noci se neklidně převaloval na svém lůžku. K ránu se rozhodl. Buď zaplatí, nebo ho dám k soudu.

Když se ráno šel Čohei podle svého zvyku na dvorek ke studni umýt, starý lakomec se mu postavil do cesty a vyjel na něho: „Jsi mi dlužen deset měďáků! Koukej co nejdříve zaplatit!“

Student na něho vyvalil oči. „Jak to, pane domácí? Nájemné vám přece platím poctivě dopředu, jak jsme se dohodli.“

„Kdo ti řekl, že chci nájemné,“ rozkřikl se Šingobei. „Jsi mi dlužen za vůni mých ryb opékaných v těstíčku! Čicháš si ji k rýži celé tři měsíce, co tady bydlíš. Jen si nemysli, dobře jsem tě slyšel, jak sis to včera před kamarádem pochvaloval, a ještě jsi ho pozval, abys se taky zadarmo načichal.“

„Ale pane domácí, to přece nemyslíte vážně, kdo to jakživ slyšel, aby se platilo za vůni,“ bránil se student.

„Slyšel neslyšel, to mě nezajímá. Chci vědět, jestli zaplatíš.“

„Nezaplatím, kde bych na to vzal,“ bránil se Čohei.

„Když nezaplatíš, taky dobře. A potom půjdeš se mnou k soudu,“ křičel lakomec.

...

Lakomec přednesl u soudu svou stížnost a Ooka ji pozorně vyslechl. „Je pravda, že se vůně ze Šingobeiho smažených ryb line až do prvního poschodí?“ zeptal se Ooka.

„Ano, Vaše Milosti,“ zakoktala sousedka Awajaka.

„Mohl se jí tedy zde obviněný student načichat do sytosti?“

„To mohl, Vaše Milosti,“ přikývla rychle žena.

„To mi stačí... Je tedy zřejmé, že zde přítomný opékač ryb Šingobei mluví pravdu, jak to potvrdila svědkyně. Teď je řada na tobě, Čohei,“ obrátil se soudce ke studentovi. Čichal jsi vůni, která se linula z pánve tvého domácího, vždycky, když jsi jedl rýži?“

„Ano, Vaše Milosti, je to tak. Ale to přece není...“

„Odpovídej pouze na otázku,“ zarazil ho soudce. „Čichal jsi, nebo nečichal?“

„Ano, čichal,“ opakoval student svou odpověď.

„Nu tedy, vezměme to vše po pořádku,“ ujal se slova Ooka. „Ryby, pánev i olej patřily Šingobeimu. Je to tak? ... Z toho vyplývá, že i vůně je jeho.“ Při tomto Ookově výroku otevřeli všichni přítomní překvapením ústa a vzápětí to v soudním dvoře zahučelo jako v úle.

„Prosím o klid. Znamená to tedy, že student Čohei, bytem u pana Čingobeie v uličce U Kulhavé kočky, se provinil tím, že bez souhlasu majitele neoprávněně požíval vůni z ryb smažených v těstíčku. Jak je z celého případu zřejmé, byla to vůně opravdu vynikající.“

Pak soudce vážným hlasem prohlásil: „Odsuzuji zde přítomného Čoheiho, aby zaplatil svému domácímu Čingobeimu deset měďáků za vůni jeho tempury, kterou čichal tři měsíce, co u něho bydlel v nájmu.“

„Ale Vaše Milosti, kdo to kdy slyšel, aby se platilo za pouhou vůni z jídla?“ bránil se student.

„Máš u sebe deset měďáků?“ zeptal se stroze Ooka.

„Mám, ale...“

„Ukaž peníze,“ vyzval ho soudce.

Čohei sáhl do váčku a natáhl před soudce třesoucí se dlaň s deseti měďáky.

„Přehoď je z dlaně do dlaně,“ poručil Ooka. Čohei poslechl a peníze vesele zacinkaly.

„Dobře,“ kývl hlavou soudce a otočil se k Čingobeimu: „Viděl jsi ty peníze?“ zeptal se ho.

„Ano, Vaše Milosti,“ odpověděl žádostivě lakomec.

„Jsou to peníze studenta Čoheiho?“

„Ano, Vaše Milosti.“

„Slyšel jsi je zacinkat?“

Lakomec přikývl.

„Dostal jsi tedy zaplacenou a tím je spor vyřízen. Můžete se vrátit domů.“

„Vaše Milosti, to bude omyl, zaplacenou jsem nedostal,“ ohradil se rozčileně starý skrblík...“

„Jak to?“ divil se soudce. „Čohei ti zaplatil za vůni tvých ryb cinkotem svých peněz. Co víc bys chtěl?“

V sále se ozval smích. Všichni se z Ookova rozhodnutí radovali. A Čingobei měl ze sporu s Čoheim takovou ostudu, že se musel odstěhovat do jiné čtvrti. A jestli je ještě živ, skrblí tam dodnes.

1. Napište, jakou máte představu o literatuře vztahující se k svržení bomb na Hirošimu a Nagasaki. Jak o tomto tématu psát? Popisovat hrůzné podrobnosti detailně? Nechat promlouvat fakta? Konstruovat smutné lidské příběhy?

2. Přečtěte si ukázky z knihy japonského lékaře Takaši Nagaie (1908–1951), který byl očitým svědkem atomového výbuchu. Pokuste se logicky seřadit názvy kapitol, z nichž jsou vybrány úryvky, a přiřadit úryvky k patřičným kapitolám. Některé kapitoly jsou zastoupeny 1 úryvkem, jiné několika.

Den, kdy jsem ztratil polovinu svého srdce
Druhého dne
Hodiny, jež následovaly
Na pomoc
Příznaky a léky
Zítřek může být šťastný
Život je silnější

Jednotlivé univerzitní budovy byly od středu výbuchu vzdáleny od tří set do sedmi set metrů. Dřevěné posluchárny byly v okamžiku převráceny, rozbity a začaly hořet. Ani jeden profesor nebo student to ostatně nepřežil, aby mohl celý průběh vyprávět... Z místností, jež byly z betonu a stály poněkud dále, podařilo se několika lidem, mezi nimi i mně, se zachránit...

Náhle se zablesklo a nastal otřes. Chvilinku jsem si myslel, že vybuchla bomba, a chtěl jsem se vrhnout na zem... ale nedostal jsem se k tomu: v okamžiku byla okna tlakovou vlnou vražena dovnitř a prudký vítr mě vyzdvihl a odnášel s očima široce rozevřenýma. Úlomky skla poletovaly ve vzduchu jako listí ve vichřici. Ovládla mě jediná myšlenka: jsem ztracen.

Vyšplhala se po troskách, dostala se až k oknu – a naskytl se jí takový pohled, že se začala třást jako osika. Co se to jen stalo? Nerozuměla tomu. Přece ještě před několika minutami se tu dole pod oknem táhlo až k úžině město. Ale kam zmizelo? A kde jsou továrny, jejichž komíny chrlily bílý kouř? Z hory Inois, před nedávnem pokryté sytě zeleným porostem, je teď spousta obnažených rudých skal. Všechna zeleň, ať už listí nebo tráva, zmizela. Země je oloupena o svůj šat. A co se stalo s davem před nemocnicí? Pohlédla v tu stranu; náměstí před nemocnicí bylo pokryto vyrvanými stromy a mezi nimi ležely nesčetné nahé mrtvoly. Zakryla si oči rukama a vykřikla: „To je peklo! To je učiněné peklo!“

Studenti prvního ročníku si klidně dělali poznámky. Neobvyklá latinská slova, jež se jim skvěla v sešitech, jim dodávala zdání, že jsou lékaři. A tu se rozlilo ono záření a nastal konec světa. Hlas profesora jim ještě dozníval v uších, nestačili se ani ohlédnout stranou nebo podívat vzhůru; tak jak byli, tak je rozdrtila těžká střecha.

Dne 9. srpna 1945 v 11.02 vybuchla z výšky 550 m nad středem čtvrti Urakami v Nagasaki atomová bomba. Tlaková vlna postupující rychlostí 2000 m za vteřinu, převrátila, rozprášila a rozmetala vše, s čím se setkala. Podtlak, který se utvořil uprostřed výbuchu, vsál vysoko do vzduchu trosky a konečně tato hmota zase padla k zemi. Horko 9000 stupňů spálilo vše, čeho se dotklo. Úlomky bomby padající jako déšť rozžhaveného kovu způsobily všude požáry. Mračno troskek pohltilo sluneční paprsky a vytvořilo úplnou tmou; asi za tři minuty mračno začalo klesat, jeho částičky se rozptylovaly a na místo katastrofy začalo znovu svítit slabé světlo. Asi 30 000 lidí bylo zabito a přes 100 000 bylo zraněno. Desetitisíce jiných lidí byly zasaženy atomovou nemocí, způsobenou radioaktivitou. Hned od začátku jsme dělali vše možné, abychom obětem pomohli.

Od výbuchu již uplynulo 20 minut. Celá čtvrť Urakami hoří velkými plameny. I střed nemocnice už to zachvátilo. Jediné východní křídlo podle pahorku je ještě nedotčeno. Nemáme už ani materiál, ani personál, můžeme jen nechat požár růst podle libosti a dívat se na tu strašlivou podívanou: nazí lidé stále vrávorají, klopýtají a lezou po pahorku, prchající před tou vysokou pecí. Přešly kolem dvě děti táhnoucí otcovu mrtvolu. Mladá žena utíká a v náručí má dítě bez hlavičky. Dva starci ruku v ruce pomalu stoupají vzhůru. Na jiné ženě se náhle vzňaly šaty a skutálela se po svahu jako ohnivá koule. Na střeše kolem dokola obklopené ohněm tančí a zpívá muž, který zešílel... Nikdy za celý svůj život jsem se necítil tak bezmocný, tak maličký...

Měl jsem tehdy jakousi předtuchu o smrti Midori: nepřišla si pro mě, ačkoli fakulta byla jen kilometr od našeho domu. I kdyby se člověk vlekl, i kdyby se plazil, netrvalo by mu to déle než pět hodin. A já věděl: žena, jako je ona, třeba i raněná, dokud v ní bude jiskřička života, bude se snažit přijít za mnou... Třetího dne, když byly největší práce skončeny, vrátil jsem se domů. Z domu zbyla pouze hromada popele. Tam, kde byla kuchyně, jsem hned objevil ještě teplé, úplně spálené ostatky: to bylo vše, co zbylo z Midori; v blízkosti zářil řetízek růžence a její křížek.

Přistoupila ke mně vrchní sestra s letákem, které v noci shazovala letadla... Japonský národe, čti pozorně tento text! V Americe se podařilo objevit bombu, mnohem účinnější, než kterákoli dosavadní zbraň. V síle se jí vyrovná jen celkový náklad bomb, jež by naložilo 2000 obrovských létajících pevností. Přemýšlejte o tomto strašlivém faktu, za jehož pravdivost vám ručíme. Použili jsem této zbraně v Japonsku. Nevěříte-li tomu, zeptejte se, co jediná atomová bomba způsobila v Hirošimě. Ještě než zničíte atomovou bombou všechny vojenské zdroje, které vám umožňují pokračovat v této nesmyslné válce, žádáme vás, abyste zaslali Císaři petice, aby zastavil nepřátelství...

Tak tři hodiny po výbuchu nastávalo dávení a celková malátnost; během dne ještě vzrůstaly, až potom postupně zmizely. Počínaje třetím dnem se začaly projevovat zažívací potíže a v tomto případě nemocní umírali. Druhý týden se objevovalo krvácení způsobené poruchami krve. Většina trpících jim podlehl. Čtvrtý týden se projevil vážné poruchy způsobené ubýváním bílých krvinek, poruchy skoro vždy smrtelné.

K léčení spálenin se spíše než léky a injekce nabízely minerální prameny: rány se po nich zahojily průměrně za 24 dní, kdežto po lécích a injekcích za 38 dní. Koupele v minerální vodě prospívaly zraněným, i mně velmi pomohly. Prameny jsou jakousi přírodní lékárnou.

Kdysi rostl za naším domem obrovský jehličnatý strom. Jeho větve kryly skoro celý dům; říkalo se, že tu stojí tři sta let. Teď z něho zbývá již jen obrovský kmen. Přešly už dni a měsíce; i noci s blahodárnými dešti. Ale na něm už nikdy nevyrašil ani pupenec. U nohou mu však kvetla modrá květinka.

Pětiletá dcerka Kajano si něco pro sebe povídá a hraje si s hračkami: hlavičkou panenky, láhvemi, mísami a kouskem zrcátka, co našla na hromadě trosek. Musí si hrát stále sama, neboť všechny její kamarádky jsou mrtvy. „Měli jsme velký dům,“ vysvětluje. „A maminka mi dělávala koláče“.

Synek Makoto, který chodí do 4. třídy, se ptá: „A dají se atomy upotřebit k něčemu jinému než na bomby?“ „Ale samozřejmě, že to jde, můj malý. A dokonce mnoha způsoby. Když je necháme postupně pomalu vybuchovat, jejich energie bude pohánět lodí, vlaky, letadla... Nebude zapotřebí těžkých strojů a lidé budou žít šťastně... Ty a Kajano budete žít v atomovém věku.“ „V atomovém věku...“ zašeptal Makoto a usnul.

NAGAI, Takaši. *Zvony Nagasaki. Deník oběti atomové bomby v Nagasaki*. Praha: Lidová demokracie 1957.

3. Označte pasáže, které byste z knihy nevybrali, a vysvětlete sousedovi proč. Na závěr napište, který úryvek na vás nejvíce zapůsobil.

